

KÜRESELLEŞMENİN YEREL EKONOMİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

*İbrahim ARSLAN**

Mustafa METE□*

Vedat BAL□□*

ÖZET

Günümüzde küreselleşme alanında önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Son yıllarda dünya ekonomisinde, ekonomik, toplumsal ve teknoloji alanlarda yaşanan değişimler, küreselleşme kavramı ile açıklanmaktadır. Küreselleşme, son yıllarda üzerinde en çok konuşulan ve tartışılan konulardan birisidir. Küreselleşme; ekonomik olarak büyük bir pazar haline gelmiş olan dünyayı, bilgi ve iletişim teknolojilerini, yerel ekonomi akla getirmekte ve hayatın her alanını etkilemektedir. 1980'li yıllardan itibaren gelişme belirtileri gösteren küreselleşme olgusu bir dizi değişme ve dönüşme ile birlikte gerçekleşmiştir. Gerek Sovyetler Birliğinin dağılması ile soğuk savaşın bitmesi, gerek teknolojik ilerleme ile haberleşme ve bilgi işlem teknolojisinin hızlanması ve büyük oranda ucuzlaması ve gerekse artan sermaye birikiminin zorladığı dışa açılmanın meydana getirdiği talepler ve düzenlemeler küreselleşme olgusunun yerel ekonomi üzerindeki etkileri hızlandırmıştır. Bu çalışmada, küreselleşme olgusunun kavramsal çerçevesi, belirleyici özellikleri ile enformasyon ve iletişim teknolojilerinin gelişimi daha sonra da, bu gelişmelerin yerel ekonomiler üzerinde yarattığı değişiklikler değerlendirilecektir.

***Anahtar Kelimeler:**Küreselleşme, Yerel Ekonomi, Türkiye Ekonomisi*

ABSTRACT

We have experienced significant improvements in the field of Globalization nowadays. Economic, social and technological changes in recent years in world's economy has been explained by the Globalization consumption. Globalization is one of the most talked and argued topics in recent years. Globalization reminds the world that being a big market, local economy, technological and similar developments and so influence the whole parts of the life. The concept of globalization, developing since the 1980s, has accompanied with a series of changes. The end of the cold-war following the collapse of USSR, the acceleration of communication and information technologies through technological improvements and present demand and arrangements caused by increased capital accumulation stimulated the globalization process on the local economy. In this study, the conseptive frames of Globalization, it's distinctive specialities and the improvement of information and communication technologies firstly, later changes by these improvement in local economies will be assessed.

***Keywords:**Globalization, Local economy, Turkey Economy*

□ Yrd.Doç.Dr. Gaziantep Üniversitesi Oğuzeli Meslek Yüksek Okulu

□* Öğr.Gör. Gaziantep Üniversitesi Oğuzeli Meslek Yüksek Okulu

□** Öğr.Gör. Gaziantep Üniversitesi Oğuzeli Meslek Yüksek Okulu

GİRİŞ

21. Yüzyılın ilk çeyreğinde Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin karşı karşıya bulunduğu en önemli sorunlardan biri, küreselleşme olgusudur. Küreselleşmenin sonucunda meydana gelen bilgi akış hızını tabana yayarak artırması ve yerel ekonomilere dinamizm sağlaması, genel çerçevede yerele yapılan önemi artırmakta ve bölgeyi ekonominin odak noktası haline getirmektedir. Yerel girişimcilik, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, bilgi ve beceri birikimi ve diğer yerel potansiyellere de bağımlı olarak, belirli sektörlerde uzmanlaşabilen bölgeler, dünya ekonomisi içerisinde karşılaştırmalı üstünlük elde edebilmekte ve bunun sonucunda ülke ortalamasından daha fazla büyüme ve gelişme olanağı bulabilmektedir. Global pazara yönelik global üretim faaliyeti; hammadde, ara malı, emek maliyeti ve dışsal maliyetlerden oluşan üretim maliyetini minimize edecek şekilde, üretim sürecinin farklı aşamalarının farklı ülkelerde gerçekleştirilmesi esasına dayanmaktadır. Üretim alanı olarak tüm dünyayı hedefleyen çok uluslu firmaların üretim faaliyetlerini maliyetlerinde avantaj sağlayacak şekilde sınır ötesi sabit sermaye yatırımı, sınır ötesi iştirak, fason imalat anlaşmaları gibi değişik şekillerde uluslararası düzeye genişletmeleri üretimin küreselleşmenin sonucunda meydana gelmektedir.

Bu çalışmada, küreselleşmenin yerel ekonomi üzerindeki etkilerine yönelik uygulanan politikaların ele alınarak, sorunun geçmişten günümüze kadar gösterdiği farklılıkları ortaya konulmaya çalışılacaktır. Türkiye’de küreselleşmenin sonucunda mevcut olan yerel ekonomilerdeki meydana gelen değişimin ne olduğunu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1-Küreselleşmenin Tanımı

Küreselleşme kavramı yeni olmayan fakat zamanımızda ayırt edici özellikleri olan bir kavramdır. Küreselleşme kavramı değişik biçimlerde açıklanmaktadır. Küreselleşme kelime olarak, dünyanın bütünleşmiş bir Pazar haline gelmesini ifade etmektedir(Saylan/Kansu, 1997:10)

Küreselleşme, sosyal, kültürel, ekonomik değerlerin uluslar arası alanda yayılması ve kabul görmesidir; ulusal bir alanda üretilmiş değerlerin, ulusal sınırları aşmasıdır. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve ekonomik, kültürel ve siyasal düzeyde dünya toplumlarının iç içe girmesidir (Tezcan, 2002, 35).

Küreselleşme, ülkeler arasındaki iktisadi, sosyal ve siyasal ilişkilerin gelişmesi, farklı toplum ve kültürlerin inanç ve beklentilerinin daha iyi tanınması, uluslararası ilişkilerinin daha sıklaştırılması gibi birbiriyle bağlantılı konuları içeren bir kavramdır. Küreselleşme çağı olarak adlandırılan yaşadığımız dönemde hemen her alanda çarpıcı değişiklikler meydana gelmekte ve karmaşık bir çevre içinde yaşama zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Günümüzde daha çok insanlar birbiriyle eski dönemlere oranla daha fazla ilişki içindedir (Oman;1994.,51-54).

Küreselleşme, sosyal ve kültürel düzenlemeler üzerinde coğrafi engellerin kaldırıldığı ve iktisadi anlamda insanların kayıp ve kazançlarındaki farklılaşmanın şiddetini arttığı bir süreç olarak kabul edilmektedir (Kök, 2001, s.1191). Bu geniş tanımdan yola çıkarak ekonomik anlamda küreselleşme yerel ekonomilerinin bütünleşmesini işletmelerin ve piyasaların entegrasyonunu içermektedir.

2-Küreselleşme Olgusunun Tarihsel Gelişim Süreci

Bir çok araştırmacıya göre temel anlamda küreselleşme, kökenleri

1960'larda ortaya çıkan dönüşüm ve hızlı değişimlere dayalı, politik sonuçları beraberinde getiren ekonomik bir süreçtir. Küreselleşme, uluslararası işletmelerin uluslararası yatırım stratejilerinde, özellikle üretimin yerel olmaktan çıkarılıp farklı bölgelerde gerçekleştirilmesini içeren yeniden konum belirleme çabası beraberinde meydana getirmektedir. 1970'lerdeki iktisadi krizler sonucunda uluslararası şirketler ulusal üretim hatalarını artık uluslararası hale getirmek zorunda kalmışlardır. 1980'li yıllardan sonra küreselleşme kavramı bütün dünyada yoğun bir biçimde ele alınsa da olayın meydana gelişi çok daha eskilere dayanmaktadır (Water, 1995, s.45).

Küreselleşme hareketlerinin yaklaşık son 20 yılda ortaya çıktığı ve hız kazandığı görülmektedir. Küreselleşen dünyanın anlaşılması bir çok açıdan oldukça karmaşıktır. Küreselleşme, bünyesinde farklı boyutlarda bir çok konuyu barındıran karmaşık bir sosyal, ekonomik ve politik içeriğe sahiptir. Ekonomistler ve ekolojistler benzer şekilde "küresel yerelleşme kavramından söz edilmektedir.

Türkiye'nin gündemine 24 Ocak kararlarıyla birlikte giren küreselleşme olgusu, özelleştirme, devletin ekonomik alandaki etkisini azaltma, devleti küçültme çabalarıyla birlikte ortaya çıkmıştır (Kocacık, 2000:113). Küreselleşme iktisadi bir kavram olup, piyasa ekonomisinin dünya genelinde yaygınlaşması, dünyanın bütünleşmiş tek bir pazar haline gelmesini ifade etmektedir (Saylan, vd. 1997).

Günümüzde devletler ekonomik açıdan hızla birbirlerine bağımlı bir hale gelmektedirler. Küreselleşme olarak adlandırılan bu gelişme bütününde olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Uluslararası ticaret konusunda ve sermayenin dolaşımında

engellerin kalkması, uluslararası işbirliğin dünya çapında kaynak kullanımının artması sonucu bir yandan ülkelerin uluslararası ticarete katılımı hızla artarken diğer yandan sınır ötesi finans piyasalarında yatırımlar yoğunlaşmıştır (Liemt, 1992, s.453).

3- Küreselleşme Olgusuna Etki Eden Faktörler

20. yüzyılda meydana gelen teknolojik gelişmeler ve özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri alanında hızlı gelişim süreci, toplumsal yapı üzerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Bu süreç, toplumda değer yargılarının değişmesinden yaşam düzeyi, ilişkiler ve anlayışların değişimine kadar bir dizi değişiklik yaratmaktadır. Artık, toplumların gelişmişlik düzeyi, bir anlamda sahip olduğu ve kullandığı bilgi ile ölçülür duruma gelmiştir(Balkanlı,2002;13).

Küreselleşme sürecinin ortaya çıkmasında çok sayıda faktörün etkisi olmuştur. Bu faktörleri ana başlıklarıyla dört grupta toplamak mümkündür. Bunlar; siyasi, kültürel, teknolojik ve ekonomik faktörlerdir (McBurnie, 2002). Küreselleşmenin ortaya çıkmasında bu kadar farklı alanların etkisinin olması, kişinin kendisini korumasının neredeyse imkânsız olmaktadır (Karlsen, 2002).

Küreselleşme aslında çok boyutlu bir gelişme olarak, toplumları derinden ve çok yönlü etkileyen bir süreçler topluluğu niteliğindedir. Ekonomik, siyasal, kültürel, toplumsal, teknolojik vb. alanlarda yaşanan değişim ve dönüşümler, küreselleşme süreçleri olarak tanımlanmaktadır(Yılmaz/Horzum, 2005;104).

Küreselleşme süreci ile birlikte son yıllarda bölgesel gelişme ve ekonomik coğrafyaya ilişkin olarak, dünya ekonomisinde gözlenen önemli gelişmelerden başlıcaları arasında,

ekonomideki artan yerelleşme eğilimleri ile yerelleşme ekonomiler olgusu bulunmaktadır. Bu süreç içinde, iletişim, ulaştırma ve teknolojiye hızlı gelişmeler, yerleşim teorisinin hammadde ve pazara yakınlığı gibi geleneksel değişkenlerinin önemini azaltırken, dünyanın herhangi bir yöresinde üretilen bir ürünün, herhangi bir bölgesinde satılması mümkün hale gelmiştir.(Sarıca:2001;154)

4-Küreselleşmenin Türkiye Ekonomisine Etkileri

Küreselleşmeye hangi açıdan bakılırsa bakılsın gelişmekte olan ülke ekonomilerinin gelişmiş ülke standartlarına uyum gösterebilmek için rekabet yeteneklerini hızlı bir şekilde geliştirmeleri gerekmektedir.Küreselleşme süreci içinde rekabet yeteneğinin araştırılması Türkiye açısından önemlidir.(Yılmaz/Özgül,1999;11).

Küreselleşme ile ortaya çıkan köklü yapısal değişimlerde sanayi toplumu yerini giderek tamamen yapısal farklar gösteren bilgi toplumuna bırakmaktadır. Farklı paradigmalara dayanan bilgi toplumunda, fabrika ve maddi üretim toplumun temel özelliği olma niteliğini kaybetmekte, bunun yerine sembolik unsurların önem kazandığı bilgi üretimi önem kazanmaktadır. Benzer biçimde, sanayi toplumunda stratejik rol oynayan sermaye, yerini bilgiye bırakmakta ve üretim faktörleri arasında önemli yeri olan hammadde ve işgücü önemini giderek kaybetmektedir. Küreselleşme; hayatın ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel alanlarında etkili olmaktadır. Ekonomik açıdan globalleşme ise, teknolojik devrimle birlikte, uluslararası kuruluşların çabalarıyla dünya ekonomisinde sağlanan liberalleşme hareketleri, ülkelerin hızlı ve sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı

gerçekleştirmede piyasa ekonomisinin önemini kavramalarından geçer.

Küreselleşmenin serbest rekabeti artırmakla birlikte dış ticareti kolaylaştırdığı ve artırdığı bir gerçektir. Ancak bunun en önemli etkisi ise bir ülkedeki ekonomik gelişmelerin sonuçlarının diğerlerine kolayca bulaşabilmesidir. Dolayısıyla küreselleşme ile birlikte krizlerin yayılması da kolaylaşmaktadır. Ekonomik, teknolojik ve politik koşullarda meydana gelen değişimler bazı ülkelere yeni fırsatlar yaratırlar. Türkiye'nin coğrafik konumu da günümüz koşullarında küresel rekabet için potansiyel bir avantaj yaratmaktadır. Bunun gerçekleşmesi ise, Türkiye'de ekonomiyi yönlendiren birimlerin yenilikçi ve dinamik olmasına, değişen rekabet koşullarına hızla uyum sağlamalarına bağlıdır. (TCMB,2002;15).

Türkiye'de ekonomik politikaların belirlenmesinde, global krizdeki gelişmeler devamlı olarak göz önüne alınmalıdır. Bir yandan kronik enflasyonun hiper enflasyona dönüşmesi tehlikesinden uzak durulup, diğer yandan da üretimde şiddetli bir daralma ile gelecek çöküntüden kaçınmak gereği hususunda özen gösterilmelidir. Türkiye, dünya ticaretinde rekabet üstünlüğü sağlayabildiği ölçüde liberalleşme ve küreselleşme hareketlerinden olumlu yönde etkilenecektir.

Türkiye son yirmi yıldır ekonomide istikrarı sağlamada başarısız olmaktadır. Bu durum ülke ekonomisinin kaynaklarından etkin bir biçimde yararlanmasını ve gelişmesini engellemiştir. Ekonomik gelişmenin toplumsal beklentileri karşılayamaması ve gelirin dengeli bir biçimde artmaması sosyal ve siyasal istikrarsızlığa neden olmaktadır. Bununla birlikte kurumsallaşmanın yetersiz olması, meydana gelen istikrarsızlıkların krize

dönüşmesini kolaylaştırmaktadır. Türkiye ekonomisi ürettiğinden daha fazla tüketme eğiliminde olması sebebiyle krizlerle karşılaşmaktadır. Türkiye'nin aşması gereken sorun üretimdir. Türk ekonomisinde değişik kesimlerin çıkarlarını koruma ve kollama çabası ve popülist politikalar uygulanması ülkede üretimin yolunu tıkayan en büyük engel olmuştur. Sonuç olarak, gelişmekte olan ülkelerde devletin piyasa ekonomisinin tam olarak kurulup işletilmesinden makro istikrarın sağlanmasına, ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesinden toplumsal refahın artırılmasına kadar pek çok alanda temel ve yönlendirici nitelikte önemli görevleri üstlenmesi ve sağlam yerel ekonomik politikaları ile sağlıklı bir iktisadi yapının kurulması ile mümkün olmaktadır.

5-Küreselleşmenin Yerel Ekonomiler Üzerinde Yarattığı Etkiler

Günümüzde küreselleşme ve bölgesel birleşmeler ekonomik sınırları ortadan kaldırarak ulusal ekonomileri gerek kitlesel düzeyde gerekse yerel düzeyde yeniden yapılandırmaya başlamıştır. Uygulanan ekonomik politikalar, kamu öncülüğündeki ulusal kalkınma kavramını ve politikalarını yavaşlatırken, buna karşıt olarak yerel ekonomileri ve yerel ekonomik kalkınma çabalarını ön plana çıkarmaya başlamıştır. Bununla birlikte Dış ticaretin serbestleştirilmesi, finansal liberalizasyon ve sübvansiyonların aşamalı olarak kaldırılması gibi ekonomik uygulamalar, yerel üreticilerin rekabetin daha da sıkılaştığı bir ortamda faaliyette bulunmalarına sebep olmakta ve bu gibi gelişmeler ulusal ekonomiyi etkilemektedir.(Öztürk, 2003,14).

Küreselleşme, tüm dünyayı bir bütün olarak görme ve faaliyetlerde bir entegrasyon sağlama olarak algılanmaktadır. Gelişmiş ülkelerin küreselleşme süreci içerisinde başarılı bir

şekilde faaliyetlerini sürdürebilmeleri için öncelikle standartlaşmayı temel ilke olarak benimsemeleri gerekir. Küreselleşme yirminci yüzyıla damgasını vuran bir süreç olmaktadır. Küreselleşme olgusu, yerel ekonomilerde etkisini göstermektedir. Sermaye, ülkeler arasında rahatça dolaşabilmekte, özellikle yüksek getiri potansiyeli olan piyasalara yoğun sermaye girişleri olmaktadır. Bu durum gelişmekte olan ülkelerin gelişmişlik düzeyini yakalamalarına yardımcı olmaktadır (Tulay / Erdönmez, 1999, s.3).

Küreselleşme ile birlikte, ulus-devlet, ülke içindeki ekonomi politikalarını belirlemede sahip olduğu gücü kaybetmeye başlamıştır. Dünyadaki küreselleşme eğilimleri yanında bölgeselleşme ve yerelleşme eğilimleri de devletin politika belirleme alanındaki gücünü; uluslar arası kuruluşlar, bölgesel birlikler ve yerel yönetimler ile paylaşmasını gerektirmektedir(Oman,1996;23).

Küreselleşme sürecinde, korumacılık ortadan kalkmakta, yabancı sermaye akışına serbestlik sağlanmakta, ülkelerin dış ticaret kanalları yoluyla birbirlerinden etkileşimi kolaylaşmakta ve rekabetin yüksek olduğu bir ortamla karşılaşmaktadır. Bu süreçte korumacılığın ortadan kalkması ile birlikte devletin ekonomideki rolünün ve desteklerinin azaldığı, özelleştirmenin daha ciddi olarak gündeme geldiği bir piyasa yapısı söz konusudur. Bu açıdan bakıldığında Küreselleşme sürecinin ülke ekonomilerine ve bu ekonomilerin aktörleri olan yerel ekonomiler üzerindeki etkileri kaçınılmazdır. Zira, küreselleşme bir yandan ülkelere ve yerel ekonomilere çeşitli yararlar sunarken, diğer yandan açık ekonomilerden korkunun ve korumacılığın ön plana çıkarılmasını da beraberinde getirmektedir.(Zencirkıran,2000;3).

Ülkelerin kendilerini korumak amacıyla koymuş olduğu kotalar gümrük duvarları küreselleşmenin karşısında bir eğilimin, ya da “küreleşememenin” bir göstergesidir. Bu nedenle küreselleşme ile çelişkili bir eğilim olan bölgeselleşme ve bölgesel entegrasyonlar karşımıza çıkmaktadır. Ülkelerarası sınırların ve gümrük duvarlarının yok olması ile sermayenin önündeki engellerin ortadan kalkması önemli miktarlardaki fonların imalat maliyetlerinin en ucuz olduğu ülkelere yönelmesine neden olmuştur. Firmalar için coğrafi pazar bütün dünya pazarı haline gelmiştir. Küreselleşme ile birlikte hareketlenen yatırımların yönünü belirleyici faktörler ise önemli ölçüde maliyetler ve o ülkelerdeki yabancı sermayeye tanınan avantajlardır. Bununla birlikte, küreselleşmenin büyük ölçüde yabancı sermaye akışı yoluyla ülke ekonomilerini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Çoğunlukla, küreselleşmiş ekonominin kontrol dışı piyasa güçlerinin egemenliği anlamına geldiğini ve bu piyasalardaki egemen güçlerin ulusal düzenlemelerden kaçan çokuluslu şirketler olacağı düşünülmektedir. Bu şirketler, ekonomik avantaj nereye gösterirse oraya yerleşmekte, maliyetleri de o ülkenin hükümetlerine ve vergi yükümlülerine yüklemektedirler (Hirst ve Thompson,1998).

Küreselleşme sürecinde özellikle gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasında yaşanan gelir dağılımı adaletsizliği hem ülkeler, hemde ülke içindeki gruplar açısından küreselleşmeye yönelik en önemli tehdidi oluşturmaktadır. Bölgeselleşmenin küreselleşmeyi engelleyici mi, yoksa kolaylaştırıcı mı, olduğu konusunda değişik görüşler bulunmakla birlikte, bölgeselleşme ile sağlanan birlikte hareket eğilimi ve ekonomik entegrasyonların küreselleşme için iyi bir zemin hazırladığı ağırlıklı olan görüştür. Nitekim son yıllardaki özellikle

Avrupa'daki bölgesel oluşumlar ve sonrasındaki gelişmeler bunu işaret etmektedir

Küreselleşme sürecinde çokuluslu şirketlerin etkisi ve de rekabette avantaj sağlamanın bir yolu olarak sosyal politika tedbirlerinin özellikle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde dikkate alınmadığı bilinmektedir. Küresel düzeyde ortak çalışma standartları oluşturulmasına yönelik ciddi politikalar izlenmekte ve kararlar alınmaktadır. Ama ülkeler arasında faktör fiyatları arasındaki dengesizlik ve az gelişmiş ve gelişmiş ülkelerde bulunan yüksek işsizlik oranları ve açlık sınırında bulunan milyonlarca insan bu ortak çalışma standartlarının uygulanmasını mümkün kılmamaktadır. Ancak, Önümüzdeki dönemde az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle gelişmiş ülkeler arasındaki eşitsizliğin neden olduğu gerilimler ve buna yönelik çözüm arayışları hızlanacaktır. Küreselleşme sürecinde hem küreselleşmede geri planda kalan hemde herhangi bir bölgesel ticari blok içinde yer alamayan ülkelere yönelik olarak yeni politikaların geliştirilmesi kaçınılmazdır

Küreselleşme beraberinde bölgeselleşmeyi de getirmektedir. Bugün bölgesel ticaret bloklarının dışında kalan ülkenin ekonomik yönden gelişme hatta yaşama şansı çok azalmıştır.Yerelleşme bir diğer küresel gerçektir. Bir diğer ifadeyle, yerelleşme artık dünyada global bir değer olarak kabul edilmektedir.

Küreselleşen dünyamızda, yerelliğin anlam ve içeriği yeniden yapılanırken, kentler ve yerel yönetimler de yeni işlevler kazanmaktadır. Günümüz kentlerinin ulusal devlet sınırları dışına taşacak biçimde, belirli bir hiyerarşik yapı içinde birbirlerine iletişim ve bilgi ağlarıyla bağlanmalarının hız kazanması, stratejik konumdaki kentlerin etkin bir hizmet ağı oluşturmasını gerektirmektedir. Bunun sonucunda,

özellikle uluslararası metropol niteliğindeki kentlerden başlayarak alt kademelere kadar tüm kentlerin, değişik ölçülerde, geleneksel hizmetlerin yanı sıra yeni işlevler üstlenmesi kaçınılmaz görülmektedir.(Emrealp,1993;2)

SONUÇ

Bu çalışmada küreselleşme ve bölgeselleşme sürecinin Türkiye ekonomisine olası etkileri tartışılmıştır. Bu tartışmalar sonucunda Türkiye'nin dışarıdan empoze edilen önceliklere göre değil, kendi stratejik önceliklerine göre önem vermesi ve bunu kararlılıkla uygulaması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Küreselleşme süreci, bu süreçte ortaya çıkan küresel sorunlar ve bunlara yönelik ortaya atılan çözüm önerileri gelecek dönemde de hem akademisyenler hem de siyasetçiler arasında tartışılan konuların başında gelecektir Bir çok

akademisyen tarafından önerilen ve liderler tarafından da küresel sorunların çözümüne yönelik küresel yönetim sisteminin yapısının oluşturulması, kurumların katılacağı bir küresel karar alma sürecinin ülkeler arasındaki faktör fiyatları ve gelişmişlik düzeyindeki durumları itibarıyla yaptırım gücünün olması yakın zamanda mümkün gözükmemektedir. Yaşanan sorunların ortaya çıkardığı sosyal huzursuzluklar ve küreselleşme sürecine tepkiler özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde giderek artmaktadır. Fakat özellikle küresel piyasalardaki kuralların belirsizliği, küresel kurumların oluşmaması ve mevcut kurum ve ulusal hükümetlerinde küresel düzeydeki sorunların çözümünde yetersiz kalması yakın dönemde küresel sorunların çözümüne yönelik arayışları hızlandıracaktır.

KAYNAKÇA

- BALKANLI, A.Osman(2002). “Küresel Ekonominin Belirleyici Faktörleri Üzerine”, Uludağ Üniversitesi **İ.İ.B.F.**Cilt:21, Sayı:1
- EMREALP,S.(1993). Yerel Yönetim ve Bilgi Teknolojisi, Ankara, TOKİ Yayınları, Eyüp Kemerlioğlu'na Armağan, Cumhuriyet Üniversitesi **Eğitim Fak.**, Sivas
- HIRST, P. ve G. Thompson, 1998. Küreselleşme Sorgulanıyor. Dost Yayınevi, Ankara,
- KANSU, Işık. (1997), **Emperyalizmin Yeni Masalı: Küreselleşme**, İmge Kitabevi, Ankara
- KARLSEN, Gustav E. (2002). **Eğitim Yönetişimi: Küreselleşme ve Demokrasi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri.** 2(1),
- KOCACIK, Faruk. (2000), “Kitle Toplumu, Küreselleşme ve Türkiye”
- LİEMT, Gisbert Van. (1992). “**Economic Globalization: Labour Options and Business Strategies in High Labour Cost Countries**”, International Labour Review, Vol:131, No.4-5.
- MCBURNİE, Grant. (2002). Küreselleşme, GATS ve Ulus-Aşırı Eğitim. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 2(1),
- OMAN, C. (1994). **Globalization and Regionalization**, OECD.
- OMAN, C. (1996) “The Policy Challenges of Globalisation and Integration”, Policy Brief n. **11 OECD Development Centre**, Paris: OECD.
- ÖZTÜRK, Lütfi(2003).”Bölgelerarası Gelir Eşitsizliği:Coğrafi Bölgeler Üzerine Tanımlayıcı Bir Analiz 1965-2001”, Uludağ Üniversitesi **İ.İ.B.F. Dergisi**, Cilt:XXII, Sayı:2,
- SARICA, İsmail(2001).”Türkiye’de Bölgesel Gelişme Politikaları ve Projeleri”, Akdeniz Üniversitesi **İ.İ.B.F. Dergisi**, Sayı:1

- SAYLAN, Gencay. (1997), **Küreselleşmenin Gelişimi, Küreselleşme**, İmge Kitabevi, Ankara
- TULAY, Burçak / ERDÖNMEZ, Pelin A. (1999). “Küresel Krizlere Yeni Yaklaşımlar”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı:31.
- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Yayınları (2002). **Küreselleşmenin Türkiye Ekonomisine Etkileri**, TCMB yayınları
- WATERS, M, (1995). **Globalization**, London, Clays Ltd PLC.
- YILMAZ, Kürşad ve HORZUM M.Bariş(2005). “Küreselleşme Bilgi Teknolojileri ve Üniversite”, **Eğitim Fakültesi Dergisi** Cilt: 6 Sayı: 10
- YILMAZ, Cengiz(1999).”Küreselleşen Dünyada Türkiye Ekonomisinin Girdi-Çıktı Tabloları ile Analizi”, Erciyes Üniv. **İ.İ.B.F. Dergisi**, Sayı:15
- ZENCİRKIRAN, Memet(2000).”Küreselleşme: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Uludağ Üniv.**İ.İ.B.F. Dergisi**,